

Europeiska kommissionens förslag till förordning om utveckling av moln och AI KOM (2026) 502

Remiss från Finansdepartementet
Remisstid den 2 oktober 2026

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med Stockholms stads yttrande, bilaga 1 till promemorian.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Finansdepartementet har remitterat Europeiska kommissionens förslag till förordning om utveckling av moln och AI KOM (2026) 502 till bland annat Stockholms stad för yttrande. Förordningen syftar till att stärka Europas kapacitet, konkurrenskraft och digitala suveränitet, med fokus på forskning, innovation, datacenterkapacitet och autonomi.

Förslaget innehåller initiativ för att stärka forskning och innovation inom strategiskt viktiga områden, såsom energieffektiv digital infrastruktur, avancerad AI samt tillgång till data och beräkningsresurser.

Kommissionen föreslår särskilda accelerationszoner för att underlätta etablering av datacenter. Inom zonerna ska tillståndsförfaranden förenklas och samordnas genom ett samlat grundtillstånd.

Kommissionen föreslår även ett gemensamt EU-ramverk med fyra riskbaserade tillitsnivåer för molntjänster. Ett nationellt erkännande ska kunna gälla i hela EU och stödja offentliga aktörers val och upphandling av molntjänster. Vidare föreslås möjlighet till gemensamma upphandlingar av datacenter, moln- och AI-tjänster samt programvara. En europeisk molnfederation ska inrättas för att underlätta samarbete och delning av datacenter och molntjänster.

Slutligen vill kommissionen främja användning och återanvändning av lösningar med öppen källkod och öppna standarder inom EU:s moln- och AI-ekosystem, särskilt i offentlig sektor.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret delar målen i EU-kommissionens förslag men efterfrågar ytterligare analys, tydligare regler och flexibilitet vid genomförandet.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Stockholm är en stad där digitalisering, artificiell intelligens och tillgång till säkra digitala tjänster får allt större betydelse för såväl invånare som företag och stadens verksamheter. Jag ser därför positivt på EU-kommissionens ambition att stärka Europas förutsättningar inom moln och AI. Att stärka Europas konkurrenskraft, digitala motståndskraft och förmåga att utveckla och använda ny teknik kan få betydelse även för Stockholms fortsatta digitalisering.

För Stockholms stad handlar frågan samtidigt om mer än teknisk utveckling. Stadens möjligheter att använda moln- och AI-tjänster påverkar i förlängningen hur väl vi kan utveckla välfärdstjänster, använda stadens resurser effektivt och erbjuda stockholmare säkra och ändamålsenliga digitala tjänster. Gemensamma europeiska ramar kan bidra till detta, men det är viktigt att de utformas med hänsyn till olika förutsättningar och till redan genomförda investeringar och befintliga regelverk.

En viktig fråga för Stockholms stad är att den digitala utvecklingen inte leder till nya former av beroende. För staden är det betydelsefullt att kunna välja mellan flera leverantörer och att kunna byta lösningar utan orimliga tekniska eller ekonomiska kostnader. Interoperabilitet, öppna standarder och möjligheten att flytta data är därför viktiga förutsättningar för en långsiktigt hållbar digitalisering. En utveckling mot fler konkurrenskraftiga europeiska aktörer skulle kunna bidra till ökad konkurrens och minskad sårbarhet, samtidigt som fördelarna måste vägas mot eventuella konsekvenser för datahantering och säkerhet.

Jag ser även positivt på ambitionen att stärka forskning, innovation och användningen av AI. Kommuner och regioner bör ges möjlighet att vara en del av detta arbete, eftersom det är på lokal och regional nivå som många digitala lösningar i slutändan möter invånarna. Stockholm kan bidra som testbädd och genom samverkan, men det är samtidigt viktigt att de satsningar som görs på europeisk och nationell nivå ger kommunerna realistiska möjligheter att delta och att nödvändiga investeringar och anpassningar kan genomföras.

När det gäller den föreslagna utbyggnaden av datacenter finns det också skäl att väga möjligheterna mot de konsekvenser som kan följa. En ökad kapacitet kan bidra till Europas och Stockholms digitala utveckling, men större etableringar kan samtidigt påverka elförsörjning, energipriser och förutsättningarna för samhällets fortsatta elektrifiering. För Stockholm är det därför viktigt att datacenteretableringar ses som en del av ett större energisystem. Spillvärme bör, där det är tekniskt och ekonomiskt lämpligt, kunna tas tillvara och integreras i fjärrvärmesystemet.

Det finns samtidigt behov av ytterligare tydlighet kring de föreslagna accelerationszonerna och hur dessa ska förhålla sig till svensk lagstiftning och kommunernas ansvar. Effektivare tillståndprocesser kan vara positivt, men bör inte ske på bekostnad av det kommunala självstyret, en väl fungerande samhällsplanering eller nödvändiga miljö- och kvalitetskrav. Innan förslagets konsekvenser går att bedöma fullt ut behöver därför flera delar förtydligas.

Sammantaget delar jag EU-kommissionens ambition att stärka Europas kapacitet, konkurrenskraft och digitala suveränitet inom moln och AI. Samtidigt behöver genomförandet ske med hänsyn till lokala och nationella förutsättningar och utan att skapa onödig administrativ komplexitet. För Stockholms stad är det särskilt viktigt att utvecklingen stärker säkerhet, konkurrens och innovationsförmåga, samtidigt som kommunen ges tillräckligt handlingsutrymme att utforma lösningar utifrån stockholmarnas behov och stadens förutsättningar.

I övrigt hänvisar jag till Stockholms stads yttrande.

Stockholm den 16 september 2026

Karin Wanngård

Bilagor

1. Stockholms stads yttrande, dnr KS 2026/850-
2. Remiss - Europeiska kommissionens förslag till förordning om utveckling av moln och AI KOM (2026) 502, dnr KS 2026/850-1.1
3. Bilagor (annexes) till förslaget till förordning om utveckling av moln och AI KOM (2026) 502, dnr KS 2026/850-1.2
4. Bilaga - Konsekvensbedömningsrapport, del 1 av 2, dnr KS 2026/850-1.3
5. Bilaga - Konsekvensbedömningsrapport, del 2 av 2, dnr KS 2026/850-1.4
6. Bilaga - Sammanfattning av konsekvensbedömningsrapport, dnr KS 2026/850-1.5

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Finansdepartementet har remitterat Europeiska kommissionens förslag till förordning om utveckling av moln och AI KOM (2026) 502 till bland annat Stockholms stad för yttrande. Förordningen syftar till att stärka Europas kapacitet, konkurrenskraft och digitala suveränitet, med fokus på forskning, innovation, datacenterkapacitet och autonomi.

Forskning, utveckling och innovation

Förslaget innehåller initiativ för att stärka forskning och innovation inom strategiskt viktiga områden, såsom energieffektiv digital infrastruktur, avancerad AI samt tillgång till data och beräkningsresurser. Satsningarna ska genomföras i samarbete mellan kommissionen och medlemsstaterna och kan bland annat medfinansieras via EU-program. Medlemsländerna föreslås även inrätta nationella AI-center, i första hand inom befintliga europeiska digitala innovationshubbar, för att främja utveckling, testning och användning av AI samt erfarenhetsutbyte. Därutöver uppmanas medlemsländerna att ta fram nationella strategier för moln- och AI-användning.

Datacenterkapacitet

Kommissionen föreslår särskilda accelerationszoner för att underlätta etablering av datacenter. Inom zonerna ska tillståndsförfaranden förenklas och samordnas genom ett samlat grundtillstånd. Vid bedömningen ska bland annat tillgång till el och nätkapacitet, hållbarhet, återvinning av spillvärme och miljöpåverkan beaktas. Medlemsländerna ska även utse kontaktpunkter för vägledning och stöd under etableringsprocessen.

Digital autonomi

Kommissionen föreslår ett gemensamt EU-ramverk med fyra riskbaserade tillitsnivåer för molntjänster. Bedömningen ska omfatta bland annat säkerhet, suveränitet, kontroll, leverantörens etablering och datahantering. Ett nationellt erkännande ska kunna gälla i hela EU och stödja offentliga aktörers val och upphandling av molntjänster. Förordningen innehåller även EU-regler för offentlig upphandling av molntjänster och AI-system, där andra kriterier än pris kan beaktas, exempelvis bidrag till europeiska digitala leveranskedjor. Medlemsländerna ska särskilt riskbedöma verksamheter som kan påverka samhällssäkerheten, exempelvis försvar, rättsväsende och kritisk infrastruktur. Vidare föreslås möjlighet till gemensamma upphandling av datacenter, moln- och AI-tjänster samt programvara. En europeisk molnfederation ska inrättas för att underlätta samarbete och delning av datacenter och molntjänster. Slutligen vill kommissionen främja användning och återanvändning av lösningar med öppen källkod och öppna standarder inom EU:s moln- och AI-ekosystem, särskilt i offentlig sektor. En EU-katalog över sådana lösningar och ett frivilligt europeiskt nätverk för öppen källkod föreslås för att främja samarbete, erfarenhetsutbyte och återanvändning.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 juli 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning av synpunkter

Stadsledningskontoret delar målen i EU-kommissionens förslag men efterfrågar ytterligare analys, tydligare regler och flexibilitet vid genomförandet. Hänsyn behöver tas till att den digitala mognaden ser olika ut i Europa, samt befintliga investeringar och nuvarande regelverk. En ökad datacenterkapacitet är positivt, men det centrala är att den leder till fler tjänsteleverantörer, det minskar risker för inlåsnings effekter och ökar konkurrensen. Stadsledningskontoret är också positivt till effektiva administrativa processer, men konstaterar att det är oklart hur accelerationszonerna för att bygga ut datacenter kommer utformas, det gör att deras konsekvenser är svåranalyserade. En kraftig utbyggnad av datacenterkapaciteten kan påverka energiinfrastrukturen, elektrifieringen och prisbilden. Därför behövs flexibla lösningar som tar hänsyn till befintliga och planerade investeringar. Spillvärme bör fortsatt integrerats i energisystemet.

Stadsledningskontoret är preliminärt positivt till förslaget om tillitsnivåer för molntjänster, som kan underlätta offentliga upphandlingar. Upphandlande myndigheter bör dock själva kunna avgöra hur kvalitativa och icke-prisbaserade värden ska vägas in, utan detaljstyrning från EU-nivå.

Ställningstaganden

Stadsledningskontoret vill inledningsvis understryka behovet och vikten av förordningen och ställer sig positiva till dess ambition och mål. Både förutsättningar och regelverk för moln- och AI-tjänster har stor inverkan och en avgörande betydelse för hur Stockholms stad kan arbeta med digitala tjänster och lösningar.

Stadsledningskontoret instämmer i kommissionens mål att stärka kapacitet, konkurrenskraft och digital suveränitet inom molntjänster och på AI-området. Detta bedöms kunna medföra positiva effekter för den fortsatta digitaliseringen inom staden.

- *Stadsledningskontoret betonar* att staden delar målen och ambitionen från kommissionens förslag men understryker att det behövs en vidare analys och förtydliganden inom flera av åtgärderna inom förordningen.
- *Stadsledningskontoret understryker* behovet av tydlighet i hur förordningen relaterar till befintliga EU-regler för att undvika administrativt betungande implementering.

- *Stadsledningskontoret betonar* vikten av att förordningen tar höjd för att den digitala mognaden ser olika ut runt om i Europa. En del länder och städer har kommit längre än andra, det behöver därför finnas handlingsutrymme, flexibilitet och hänsyn till befintliga investeringar.
- *Stadsledningskontoret instämmer* i behovet av ökad datacenterkapacitet, men betonar att om inte den ökade kapaciteten leder till fler tjänsteleverantörer som levererar kvalitativa konkurrenskraftiga tjänster, i förhållande till de globala aktörerna, riskerar mervärdet att utebli.
- *Stadsledningskontoret betonar* att det är centralt att förordningen understödjer en ökad konkurrenskraft på marknaden, skapar fler valmöjligheter och främjar innovation. Valmöjligheter underlättar för staden att använda sina resurser effektivt och ställa krav. En ökning av europeiska tjänster främjar konkurrenskraften och kan öka utbudet av leverantörer och därmed minska risken för inlåsnings effekter.

Forskning, utveckling och innovation

Stadsledningskontoret instämmer i förslagen för forskning, utveckling och innovation.

- *Stadsledningskontoret betonar* att det är viktigt att även kommuner och regioner har en roll i forsknings- och innovationsarbetet givet det invånarnära uppdraget. Detta för att säkerställa att tjänster som utvecklas möter behoven, kan tillämpas och implementeras. Kommuner och regioner har dessutom tillgång till flera relevanta datamängder och kan erbjuda möjligheter till test och utveckling.
- *Stadsledningskontoret instämmer* i kommissionens förslag om att inrätta nationella AI-center och understryker behovet av att inkludera både privat och offentlig sektor för att främja ett brett införande av AI i samhället.
- *Stadsledningskontoret noterar* att det i förordningen finns förslag om framtagande av nationella moln- och AI-strategier. Stadsledningskontoret betonar behovet av att en sådan strategi stöds av nationell finansiering för att täcka bland annat tröskelkostnader, för att kunna uppnå nationella och europeiska mål om enhetlighet i data och förutsättningar för interoperabilitet.
- *Stadsledningskontoret betonar* att det även under nästa programperiod behöver finnas tillgång för städer till finansieringsmöjligheter från EU-nivå. Annars riskeras städernas deltagande i innovation och utvecklingsprojekt att minska. Städer spelar en central roll, både som testbäddar och som inköpare av produkter och tjänster.

Datacenterkapacitet

I kommissionens förslag föreslås att tillståndprocesser för datacenter ska simplificeras och särskilda accelerationszoner ska införas i medlemsländer.

- *Stadsledningskontoret noterar* förslaget om att införa dessa accelerationszoner och delar bedömningen att det i grunden är positivt att införa effektiva administrativa processer som underlättar för såväl staden som näringslivet, samtidigt som krav upprätthålls och kvalitet samt rättssäkerhet säkerställs.
- *Stadsledningskontoret vill samtidigt framhålla* att det i nuläget är oklart hur dessa zoner närmare kommer att utformas, vilket försvårar möjligheten att analysera förordningens konsekvenser. Det är rimligt att anta att förordningen kan komma att påverka såväl miljöbalken som plan- och bygglagen och det lokala elnätet, därmed även det kommunala planmonopolet och tillsynsansvaret. Det finns därför behov av ytterligare klargöranden av hur dessa ansökningsförfaranden kan komma att utformas. Vidare noteras att denna typ av förslag, att införa särskilda zoner för snabbare etableringsprocesser, återfinns i andra förordningar från EU-nivå. Det är viktigt att det finns en samstämmighet i införandet av dessa zoner, för att undvika att det är olika tillståndprocesser som lättas i olika zoner- något som kan riskera att försvåra administration, planering och tillståndprocesser i stort.
- *Stadsledningskontoret understryker* behovet av en tydlig analys av hur accelerationszoner ska kunna genomföras samt vilka konsekvenser de får för svensk lagstiftning.
- *Stadsledningskontoret påminner* om vikten av att det kommunala självstyret respekteras i framtagandet av dessa zoner.
- *Stadsledningskontoret noterar* att en kraftig utbyggnad av datacenterkapaciteten kan få stor påverkan på energipriser och energiinfrastrukturen och därmed försvåra elektrifieringen av samhället samt övrig näringslivetablering. Spillvärme från datacenter och annan likande verksamhet bör fortsätta att integreras i energisystemet. Detta måste beaktas i den föreslagna förordningen men även i kommissionens arbete med revideringen av energieffektiviserings- och förnybarhetsdirektiven. Kommuner och regioner behöver flexibilitet att välja kostnadseffektiva lösningar utifrån lokala förhållanden.
- *Stadsledningskontoret betonar* att om datacenter ska etableras att det är viktigt att krav ställs på energiåtervinning via exempelvis fjärrvärme. Utöver att granska var i elnätet det finns effekt måste det granskas hur dessa etableringar är en del av ett optimerat energisystem.
- *Stadsledningskontoret betonar* att konsekvenserna av den storskaliga etablering som kommissionen föreslår behöver utredas tydligt.

Digital autonomi

I sitt förslag till förordning föreslår kommissionen införandet av ett fyrgradigt klassificeringssystem för tillitsnivåer på EU-nivå utifrån säkerhet och suveränitet.

- *Stadsledningskontoret instämmer i förslaget om att införa ett klassificeringssystem. Ett unionsomfattande godkännande kan bidra till enklare processer, underlätta upphandlingar och effektivisera inköpsprocesser.*
- *Stadsledningskontoret är preliminärt positivt till förslaget om att inrätta olika tillitsnivåer avseende säkerhet och suveränitet, samt att varje medlemsstat ska utse en eller flera behöriga myndigheter som ska ansvara för att pröva ansökningar om att få ett erkännande som tillhandahållare inom en viss tillitsnivå, samt utöva tillsyn.*
- *Stadsledningskontoret noterar att enligt det remitterade förslaget till ny förordning ska upphandlande myndigheter använda så kallade icke-prisbaserade tilldelningskriterier för att bedöma i vilken utsträckning leverantörer bidrar till utvecklingen av ett europeiskt moln- och AI-ekosystem. Stadsledningskontoret ser positivt på att främja en sådan utveckling, men menar att det är olämpligt att i en förordning reglera att detta specifikt ska ske i utvärderings-fasen av en upphandling. Stadsledningskontoret menar att det är viktigt att Kommissionen tar hänsyn till att upphandlande myndigheter kan beakta kvalitativa värden inte bara i utvärderingsfasen utan även, inte sällan på ett bättre sätt, genom att ställa obligatoriska krav. Stadsledningskontoret menar att förslaget bör omformuleras på ett sätt som möjliggör för upphandlande myndigheter att välja vilken metod som ska användas för att ta sådana hänsyn, utifrån omständigheterna i den enskilda upphandlingen. Till exempel om det ska göras med beaktande av tilldelningskriterier, obligatoriska krav eller bägge.*
- *Stadsledningskontoret understryker vikten av att beakta att inte bidra till ytterligare komplexitet i regelverket eller onödig administration för offentlig upphandling eftersom regelverket redan i dag är komplext. Hänsyn behövs tas till de pågående förenklingsprocesserna på EU-nivå samt kommissionens kommande uppdatering av upphandlingsreglerna.*
- *Stadsledningskontoret betonar vikten av säkra och tillitsfulla system särskilt i relation till tredjeland. Risken att känsliga data kan läcka till aktörer i tredjeland hämmar användningen av digitaliseringens fulla potential. Givet att mycket av data som Stockholms stad innehar är känsliga data är det av största vikt att minimera risker med otillbörlig påverkan från ett tredjeland på leverantörer och tjänsteleverantörer. En ökad mängd europeiska tjänsteleverantörer kan vara riskminimerande för stadens användning av molntjänster framåt.*
- *Stadsledningskontoret noterar att en av de största utmaningarna som staden har i övergången till molntjänster ligger i farhågor kring risken för leverantörsberoende. Särskilt i hänsyn till dess långsiktiga konsekvenser för kostnader, flexibilitet och säkerhet.*

- *Stadsledningskontoret betonar* att interoperabilitet, öppna applikationsprogrammeringsgränssnitt och möjligheten att migrera data och konfigurationer är nödvändiga förutsättningar för en hållbar användning av molntjänster inom den offentliga sektorn.
- *Stadsledningskontoret noterar* att en brist med nuvarande utbud bland molntjänstleverantörer är avsaknad av alternativ för att undvika leverantörsberoende. Nuvarande erbjudande begränsar ofta möjligheten att migrera data och kritiska konfigurationer utan betydande tekniska eller ekonomiska hinder. För organisationer inom offentlig sektor undergräver detta långsiktig flexibilitet, kostnadskontroll och operativ motståndskraft.
- *Stadsledningskontoret ser* ett behov av fler leverantörsneutrala lösningar som säkerställer interoperabilitet.
- *Stadsledningskontoret menar* att åtgärder för att förbättra den offentliga förvaltningens tillgång till och användning av molntjänster bör ta hänsyn till lokala insatser som krävs för att anpassa infrastruktur och data till nya ramverk. Om sådana anpassningar förväntas måste de åtföljas av finansiering eller stödmekanismer, annars blir genomförandet ojämnt.
- *Stadsledningskontoret noterar* även att säkerhetskrav ofta innebär tekniska anpassningar och kompetensutveckling på lokal nivå. Dessa bör stödjas på ett realistiskt sätt genom finansiering och praktisk vägledning, inte bara genom formella förväntningar på efterlevnad.